

УДК: 377.35

ФОРМАЛЬНЕ КОМПОЗИЦІОНАННЯ В ДИЗАЙН-ОСВІТІ

О. СТРИЖОВА

Хмельницький національний університет

Глобальні зміни все швидше відбуваються в житті суспільства і це напряму відображається у дизайні. Тому, дизайнерська освіта також стрімко розвивається, а визнані школи дизайну відшліфовують власну суб'єктність, розробляють оригінальні концептуальні програми підготовки дизайнерів із автентичністю у філософії й прийомах навчання. Втім, пряме залучення цих прийомів не може дати бажаних успішних результатів, адже кожна така методика ґрунтується на ментальних, культурних особливостях та споживчих потребах різних регіонів країни. Отже, постійне суттєве творче й педагогічне переосмислення, адаптація як самих методик, так і філософії навчання різних шкіл є основою розвитку дизайн-освіти у Хмельницькому національному університеті, закладеною Миколою Мазуром та Іриною Банною [1].

Значна кількість підручників та публікацій має глибокий рівень теоретичних досліджень і вагому базу прикладів реалізації теорії в творах дизайну й мистецтва [2-7]. Проте, їх важко вкласти в єдину цілісну навчально-методичну систему через вузькоспрямованість чи розрізненість основних понять і точок зору. Доцільно обрати спільним знаменником композиційну грамоту, побудовану на засадах формальної композиції, як стислої і доступної пропедевтичної бази навчання студентів-дизайнерів.

Саме формальне композиціонування є професійною процедурою проектного мислення та художньо-образного формоутворення для дизайнерів. Композиція – не лише чітка компоновка, вихолощена до рівня комбінаторних прийомів, схем, а процес творчості, який виховує й тренує тонке відчуття цілісності, єдності і гармонійності. Тому метою набуття формальної композиційної грамотності студентами-дизайнерами ХНУ має стати не лише накопичення фахових знань і навичок, а розвиток професійного композиційного світосприйняття. Розвивати такий світогляд майбутні дизайнери мають самі, самостійно, адже при опрацюванні навчальних завдань вони систематизують власний емпіричний досвід спостережень і відчуттів та збагачують його новими дослідженнями й емоціями. Отже, формальне композиціонування допомагає стимулювати розумовий і, разом з цим, чуттєво-емоційний процес творчості.

Композиційна творчість розвиває у студентів здатність до гнучкого асоціативного мислення, допомагає абстрагувати й синтезувати. Асоціація та інтерпретація – методи творчого пошуку у формальній композиції. Асоціація встановлює психологічний зв'язок між уявленнями чи сприйняттям предметів, об'єктів, станів і явищ, а інтерпретація сприяє багатоваріантності можливих вирішень завдань. Асоціативність змісту залежить від рівня внутрішньої культури й життєвого досвіду студента, а інтерпертивному, творчому розкриттю змісту сприяє пізнання та усвідомлення гармонії. Тому, саме

розвиток композиційного світосприйняття допомагає уникати інтуїтивного чи спонтанного фантазування у формальних студентських експериментах. Також, студент має добросовісно не допускати формування у себе шаблонних кроків та прийомів, аналізуючи свій навчальний досвід.

Викладачу, як при постановці завдань, так – і це головне, при оцінці «наслідків» їх виконання, важливо вміти відмежовувати власні стереотипи та професійний досвід від прогнозованих студентських результатів. Викладач також має допомогти вийти за рамки шаблонних рішень і студентам. Врешті, доцільною до певної межі, може бути спільна пошукова діяльність викладача і студента над засобами й прийомами гармонізації робіт. Розробка та адаптивне оновлення проектних завдань на засадах проблемного навчання, які стимулюють пошук студентами методів і способів розв'язання композиційних задач – гнучка методологічна процедура, яка «тримає у тонусі» педагогічні здібності викладача.

Ефективність художньо-проектної практики підсилюється здатністю студентів самостійно перетворювати теорію у власні творчі прийоми [8]. Тому, студенти мають бути постійно залучені у процесі творення, щоб знаходити відповіді – за допомогою чого вирішити питання гармонійності зв'язків в організації композиції.

Формальне композиціонування – базовий професійний інструмент і творчий метод в художньо-проектній діяльності дизайнерів.

Література

1. Баннова І.М., Мазур М.І. Композиція як засіб відтворення гармонії / І.М. Баннова, М.І. Мазур // Вісник Хмельницького національного університету. – 2005. – № 3. – С. 207–211.
2. Синєпулова Н. Композиція: Тотальний контроль. / Н. Синєпулова. – К.: Видавництво ArtHuss, 2019. – 240 с.
3. Емброуз Гевін, Оно-Біллсон Найджел. Основи. Графічний дизайн 01: Підхід і мова. / Г. Емброуз, Н. Оно-Біллсон. – К.: Вид-во ArtHuss, 2019. – 192 с.
4. Лесняк В.И. Графический дизайн (основы профессии) – М.: ИндексМаркет, 2011. – 416 с.
5. Семчук Л.Я. Основи композиції: навчально-методичні рекомендації до проведення теоретичних занять з курсу для студентів напряму підготовки 6.020200 – «Дизайн», ОКР «бакалавр». / Л.Я. Семчук. – Івано-Франківськ, 2011. – Ч.1. – 140 с.
6. Половна-Васильєва О.А. Основи формальної композиції: для студентів напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво» / О.А. Половна-Васильєва – Дніпропетровськ, Роял–Принт, 2015. – 34 с.
7. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. / М. Яремків. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 112 с.
8. Чернышев О.В. Формальная композиция. Творческий практикум. / О.В. Чернышев. – Мн.: Харвест, 1999. – 312 с.